

ISSN: 2687-220X

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Araştırma Makaleleri
Research Articles

Küresel Hegemonya, ABD ve COVID-19 Pandemisi: Salgının Küresel Güç Dönüşümü Etkisine İlişkin Bir Analiz

*Global Hegemony, the USA and the COVID-19 Pandemic:
An Analysis of the Effect of the Outbreak on the Global Power
Shifting*

Sertif Demir

Arktik Bilim Diplomasisi ve Türkiye

Arctic Science Diplomacy and Turkey

Ebru Caymaz

International Migration Dynamics in the Context of OECD Countries

OECD Ülkeleri Bağlamında Uluslararası Göç Dinamikleri

*Sinem Dedeoğlu Özkan
Seda Özlü
Dilek Beyazlı*

Europeanisation in the Non-European Union Countries and the Foreign and Security Policies of the Associated States

*Avrupa Birliği Üyesi ve Avrupa Birliği Üyesi Olmayan
Ülkelerin Dış ve Güvenlik Politikalarında Avrupahlaşma*

Erol Kalkan

Kitap İncelemesi
Book Review

Daniel Yergin

The New Map: Energy, Climate and the Clash of Nations

Aml Çağlar Erkan

Editörler Kurulu / Editorial Board

Baş Editör / Editor-in-Chief

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Özgür Tüfekçi

Genel Koordinatör / General Coordinator

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Alper Tolga Bulut

Yönetici Editörler / Managing Editors

- Arş. Gör. / Research Assist. Hülya Kınık
- Arş. Gör. / Research Assist. Göktuğ Kıprızlı

Kitap İnceleme Editörleri / Book Review Editors

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Bülent Şener (*Türkçe Kitap / Books in Turkish*)
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Murat Ülgül (*İngilizce Kitap / Books in English*)

Alan Editörleri / Section Editors

- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Fatma Akkan Güngör
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Yılmaz Bayram
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Ayça Eminoğlu
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Vahit Güntay
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Erol Kalkan
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. İsmail Köse

Yardımcı Editörler / Assistant Editors

- Arş. Gör. / Research Assist. Sinem Çelik
- Arş. Gör. / Research Assist. Çağıl Durdu
- Arş. Gör. / Research Assist. Emel İlter
- Arş. Gör. / Research Assist. Çağlar Kaya
- Arş. Gör. / Research Assist. Ayçe Sepli

Uluslararası Danışma Kurulu / International Advisory Board

- Prof. Dr. Mohammad Arafat – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Shane Brennan – American University in Dubai, UAE
- Dr. Alessia Chiriatti – University for Foreigners of Perugia, Italy
- Prof. Dr. Murat Çemrek – Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Rahman Dağ – Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Federico Donelli – University of Genoa, Italy
- Prof. Dr. Süleyman Erkan – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Monique Sochaczewski Goldfeld – Escola de Comando e Estado-Maior do Exército, Brazil
- Dr. Ayla Göl – University of Nottingham, UK
- Prof. Dr. Emre İşeri – Yaşar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Gökhan Koçer – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Dr. SungYong Lee – University of Otago, New Zeland
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Ali Onur Özçelik – Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Alp Özerdem – George Mason University, USA
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Kaan Renda – Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Paul Richardson – University of Birmingham, UK
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Didem Ekinci Sarier – Çankaya Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Hüsrev Tabak – Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Coşkun Topal – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye

Novus Orbis

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Journal of Politics and International Relations

ISSN: 2687-220X

Cilt 3 | Sayı 1 | 2021
Volume 3 | Number 1 | 2021

İçindekiler / Table of Contents

Araştırma Makaleleri / Research Articles

4

Küresel Hegemonya, ABD ve COVID-19 Pandemisi: Salgının Küresel Güç Dönüşümü Etkisine İlişkin Bir Analiz

*Global Hegemony, the USA and the COVID-19 Pandemic:
An Analysis of the Effect of the Outbreak on the Global Power Shifting*

Sertif Demir

36

Arktik Bilim Diplomasisi ve Türkiye

Arctic Science Diplomacy and Turkey

Ebru Caymaz

54

International Migration Dynamics in the Context of OECD Countries

OECD Ülkeleri Bağlamında Uluslararası Göç Dinamikleri

Sinem Dedeoğlu Özkan & Seda Özlü & Dilek Beyazlı

79

Europeanisation in the Non-European Union Countries and the Foreign and Security Policies of the Associated States

*Avrupa Birliği Üyesi ve Avrupa Birliği Üyesi Olmayan Ülkelerin Dış ve Güvenlik
Politikalarında Avrupahlaşma*

Erol Kalkan

Kitap İncelemesi / Book Review

92

Daniel Yergin

The New Map: Energy, Climate and the Clash of Nations

Anıl Çağlar Erkan

KİTAP İNCELEMESİ / BOOK REVIEW

**THE NEW MAP:
ENERGY, CLIMATE AND THE CLASH OF
NATIONS**
Daniel Yergin

Anıl Çağlar ERKAN*

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 24.04.2021
Düzeltilme Tarihi // Revised: 08.05.2021
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 11.05.2021

Daniel Yergin enerji literatürünün dünya çapında tanınan kanaat önderlerinden birisidir. Son dönemlerde literatüre yapmış olduğu katkıları dolayısıyla kendisini enerji literatürünün en önemli otoriteleri arasında tanımlamak mümkündür. Dünya'nın en saygın ödülllerinden Pulitzer sahibi yazarlar arasında yer alan Yergin'in 2020 yılında yayımlanan *The New Map: Energy, Climate and The Clash of Nations* başlıklı eserinin de kendisine önemli başarılar kazandıracak nitelikte bir çalışma olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Bu bağlamda Yergin'in *The Prize (1990)*¹ ve *The Quest (2011)*² ile yakaladığı başarıyı *The New Map* ile devam ettirmesi beklenmektedir. *The New Map: Energy, Climate and The Clash of Nations* eserine odaklandığımızda ilk olarak, Yergin'in anlatımında enerji literatürünün temel başvuru kaynakları haline gelen önceki çalışmalarından izler göze çarpmaktadır. Eserin kurgusu ve kendisine has üslubu ilk bakışta göze çarpan söz konusu benzerliklerdir. Fakat özellikle Yergin'in anlatımdaki kendine has üslubunun okuyucuya sürükleyicilik olarak yansıdığına özellikle değinmekte fayda vardır. Öyle ki Yergin bu çalışmasında da karmaşık nitelikteki enerji

* Öğretim Görevlisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, ORCID: 0000-0001-9693-6556, acerkan@mehmetakif.edu.tr

terminolojisindeki *mühendislik* ve *politik* kavramlarını oldukça yalınlaştırarak okuyucusuna aktardığına tanıklık etmekteyiz. Bu bağlamda enerji konseptiyle ilişkili olarak başlangıç seviyesindeki okurların dahil shale ekipman ve teknolojileri hakkında bilgi sahibi olacağını ifade etmek mümkündür.

The New Map: Energy, Climate and The Clash of Nations yapısal olarak altı ana bölüm ve onların alt başlıkları şeklinde kurgulanmıştır. Söz konusu ana bölümler ise; *America's New Map*, *Russia's Map*, *China's Map*, *Map of the Middle East*, *Roadmap* ve *Climate Map* şeklindedir. Eserde enerji ile yaşanan son dönem gelişmelerinin çeşitli boyutlarına yer verilen bu bölümleri bir araya getiren ise konjonktürel dinamiklerin tetiklediği olgulardır. Bu bağlamda Yergin'in altı ana başlıkta yer verdiği gelişmelerin kesişim noktasını konjonktürel dinamiklerin etkisiyle uluslararası sistemdeki enerji ve jeopolitik temelli değişimler olduğunu ifade etmek mümkündür. Öyle ki Yergin uluslararası sistemdeki bu değişimleri *The New World Map (Yeni Dünya Haritası)* olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla Yergin bu kitabında, söz konusu yeni haritayı aydınlatmaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda bir takım soruların Yergin'in çalışmasına yön verdiği görülmektedir. Yergin'in çalışmasına yön veren sorular ise;

- Kaya devrimi Amerika'nın dünyadaki konumunu nasıl değiştirdi?
- Bir yanda ABD, diğer yanda Rusya ve Çin arasındaki *yeni soğuk savaşların* nasıl ve neden gelişiyor?
- Bunlarda enerjinin rolü nedir? Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasındaki genel ilişki ne kadar hızlı ve tehlikeli bir şekilde *angajmandan stratejik rekabete* dönüşüyor ve ortaya çıkan bu durum potansiyel bir soğuk savaş gibi görünmeye başlıyor?
- Hala dünyadaki toplam petrolün üçte birini ve önemli miktarda doğalgazı tedarik eden bir Ortadoğu'nun temel yapısı ne kadar istikrarsız?
- İklim kaygıları enerji haritasını nasıl yeniden şekillendiriyor ve fosil yakıtlardan yenilenebilir enerjilere çok tartışılan *enerji geçişi* aslında nasıl gerçekleşebilir?
- koronavirüs enerji piyasalarını ve şu anda dünya petrolüne hâkim olan Büyük Üçlü'nün (Birleşik Devletler, Suudi Arabistan ve Rusya) gelecekteki rollerini nasıl değiştirdi?

Çalışmanın ilk ana bölümü *America's New Map (Amerika'nın Yeni Haritası)* olarak karşımıza çıkmakta ve bu bölüm sekiz alt başlıktan oluşmaktadır. ABD ile ilişkili olarak konjonktürel dinamiklerin şekillendirdiği bu yeni haritada en önemli gelişmenin *shale devrimi* olduğu göze çarpmaktadır. Çalışmada bir bakıma shale konusunda yaşanan gelişme

ABD'nin son yıllardaki en önemli atılımı olarak okuyucuya aksettirilmekte ve Yergin'in de Amerika'nın yeni haritasını bu gelişmelerin üzerine inşa ettiği görülmektedir. Amerikan'ın yeni haritasının kurgusunda en fazla göze çarpan ise kuşkusuz ülkenin bu alandaki gelişimine ilişkin tarihsel sürecin ayrıntılı olarak ele alınmasıdır. Örneğin, ABD'nin shale alanındaki gelişiminin teknik terminolojiyle birlikte sürece önderlik eden kişilerin (örneğin George P. Mitchell) biyografileriyle ele alınması bunun göstergelerindedir. Tarihsel bir anlatının ağırlıklı olduğu bu bölümde bir diğer göze çarpan ise shale ile ilişkili çalışmaların ABD'nin enerji alanındaki alışagelmış olan aktörleri tarafından yürütülmemesidir. Daha açık bir deyişle shale alanında yaşanan gelişmelerin ABD'de yeni enerji aktörlerini (örneğin EOG Resources) ön plana çıkardığını ifade etmek mümkündür. Tüm bunlarla birlikte ABD'de shale konusundaki gelişmelerin tetiklediği yeni olgulara da çalışmada ayrıntılı olarak yer verildiği görülmektedir. Söz konusu olguları olumlu ve olumsuz gelişmeler olarak sınıflandırmak mümkündür. Alanda yaşanan gelişmelerin yeni istihdam olanakları gibi ulusal ekonomik göstergelere yansımaları pozitif kategorideyken; çevre konusundaki kaygılar ve aktivist eylemler ise gelişmelerin diğer boyutunu teşkil etmektedir. Buna karşın Yergin ülke çapında olumsuzlukların giderilmesine yönelik önemli adımlar atıldığını ve bu sürecin devam ettiğinin altını çizmektedir. Tüm bunlar ışığında shale konusundaki gelişimin ABD için en önemli getirisinin ülkenin enerji pozisyonu ve ekonomisindeki değişim olarak ifade edilmektedir. Söz konusu değişimin ekonomik değeri ise 2012-2025 yılları arasında 1,6 trilyon dolar gelir beklenmektedir. Ama yine de bir genelleme yapacak olursak en önemli yeniliğin ABD'nin enerji güvenliği konseptine yaklaşımındaki değişim olduğu görülmektedir.

Yergin'in çalışmasının bir sonraki bölümünü *Russia's Map (Rusya'nın Haritası)* ana başlığı teşkil etmektedir. Çalışmanın bu bölümünde Rusya'nın haritası, sekiz alt başlıkta analiz edilmektedir. Rusya'nın yeni haritasında ilk olarak ülkenin bağımsızlığını kazanmış olduğu dönemden günümüze kadarki geçen sürede yaşanan gelişmelerle ilgili önemli dönüm noktalarına değinilmektedir. Bu bağlamda Rusya'nın gelişimindeki miladı ise Putin'in iktidara gelişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Rusya ile ilişkili olarak günümüzde değişmeyen şeyler olduğu da ifade edilmektedir. Rusya ve ABD arasındaki etkileşimler bunun örneklerindedir. Öyle ki Yergin'e göre, *nükleer kıyametle* ilişkili olmasa da ABD ve Rusya arasındaki Soğuk Savaş farklı şekillerde devam etmektedir. Ayrıca bölgesel çatışmalar, enformasyon savaşları, siber uzay, enerji ve tarafların diğer aktörlerle ilişkilerini bu

kapsamda değerlendirmek mümkündür. Ama yine de son dönemlerin asıl gündem maddelerinden birisini Rusya'nın ABD'nin 2016 yılındaki başkanlık seçimlerine müdahale ettiği iddialarına ilişkin olduğu tartışmasızdır. Yergin'e göre bu hadise sonrasında Rusya, ABD iç siyasetinde *toksik* olarak nitelendirilmektedir.

Çalışmanın Rusya ile ilişkili bölümünde ele alınan konulardan bir diğeri ülkenin Putin ile başlayan değişimi ve etkileridir. Yergin'in bu konudaki görüşü, Rusya'nın *enerji süper gücü* niteliğiyle ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Yergin'e göre Rusya, enerji süper gücü olarak anılsa da Putin tarafından bu ifade doğrulanmamaktadır. Hatta Putin tarafından ülkeye atfedilen nitelik kesin bir dille olumsuz olarak karşılık bulmuştur. Kendisine sorulan soruya Putin'in vermiş olduğu cevap bunun göstergelerindedir. Putin'e bir keresinde Rusya'nın enerji süper gücü olup olmadığı sorulmuştur. Putin, Rusya'nın enerji süper gücü olup olmadığı sorusuna şu şekilde cevap vermiştir: "Geçmişin terminolojisinden uzaklaşmayı tercih ederim. Süper güç, Soğuk Savaş sırasında kullanılan bir kavramdır. Ayrıca Rusya'dan asla bir enerji süper gücü olarak bahsetmedim. Ancak dünyadaki hemen hemen tüm diğer ülkelerden daha büyük olasılıklara sahibiz. Bu apaçık bir gerçektir" şeklindedir (Yergin, 2020, s. 174). Bunun yanı sıra, Putin'in devlet idaresine gelmesiyle birlikte enerji sektöründe yaşanan gelişmelere de çalışmada yer verilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak Putin öncesi yaşanan gelişmeler ve sektörün içerisinde bulunduğu duruma ilişkin bir çerçeve çizilmiş ve sonrasındaki değişimlere değinilmiştir. Bu aşamada en fazla göze çarpan şüphesiz, Putin'in enerji sektöründe devletin kaybolan egemenliğini tekrar tahsis etmeye yönelik girişimleri ve özellikle oligarklarla mücadelesidir.

Yergin çalışmasının Rusya ile ilgili bölümünde Ukrayna konusuna ayrı bir hassasiyet göstermektedir. Yergin'in söz konusu hassasiyetini bir bakıma Rusya'nın yeni haritasının şekillenmesinde Ukrayna ile ilişkili meselelerin önemli dinamik etkisinin vurgulanması olarak ele almak mümkündür. Rusya ve Ukrayna ile ilişkili olarak Yergin, ilk aşamada taraflar arasındaki tarihi bağlara değinmiş ve geçmişten bu güne uzanan bir çerçeve çizmiştir. Çizilen bu çerçevenin içerisinde birçok faktörün ele alındığı görülmektedir. Bununla ilişkili olarak Yergin'in Ukrayna'nın bağımsızlığı sonrasındaki SSCB'den miras kalan nükleer gücüne ve enerji jeopolitiğindeki konumuna vurgu yaptığı görülmektedir. Taraflar arasında yaşanan krizlerdeki etkisi bunun göstergelerindedir. Bununla birlikte Yergin'in çalışmasında 2014'te yaşananlara ayrı bir pencere açtığı görülmektedir. Bu doğrultuda krize varan süreç,

kronolojik olarak ele alınmış ve yaşananlara açık ve anlaşılır bir dille hafızalarda tekrar canlandırılmıştır. Dolayısıyla Yergin'in bu kitabında ABD ve AB öncülüğünde Rusya'ya yönelik uygulanan batılı yaptırımlara ve etkilerine ayrıca yer verilmiştir. Bununla ilişkili olarak yaptırımların amaçları ve bunların Rusya'nın vermiş olduğu karşılıklar kısaca özetlenmiştir. Yaptırımların etkileri bağlamında beklentilerin orta ve uzun vadede karşılık bulacağı ifade edilmekle birlikte Rusya cephesindeki enerji güvenliği arayışlarının bir şeyleri değiştirdiği inancı taşınmaktadır. Rusya'nın bu doğrultudaki en önemli enerji güvenliği arayışına ilişkin politika değişimi ise şüphesiz *Asya'ya Yönelim (Pivot to Asia)* stratejisini devreye sokmasıdır. Bu bağlamda Rusya-Çin yakınlaşması karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Yergin çalışmasında Çin-Rusya yakınlaşmasını değişik boyutlarla ele almaktadır. Bu iki ülke arasında ortak geliştirilen projeleri söz konusu boyutların bir kısmını teşkil ederken, bu aşamada özellikle Arktik'teki işbirliğine ayrı bir önem atfedilmektedir. Diğer önemli konular ise ikili ilişkilerin seyriyle birlikte Rusya ve Çin'in kritik önemdeki coğrafyalardaki konumları kapsamındadır. Örneğin Rusya'nın *Yakın Çevre (Near Abroad)* olarak nitelendirdiği stratejik coğrafyalar bunlar arasındadır. Bununla birlikte Yergin'e göre tarafların yakınlaşmasının en önemli sonucu ise ABD karşısında Çin ve Rusya bloğunun oluşumu olarak ifade edilmektedir.

Yergin'in çalışmasında bir diğer ana bölüm *China's Map (Çin'in Haritası)* olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde Çin, dokuz alt başlıkta ele alınmaktadır. Bu bölümde ilk aşamada dikkat çeken Yergin'in yaygın olarak kullanılmasına karşın kavramsal karışıklıklara da neden olduğunu iddia ettiği *G'lerin (Gs)* kavramsal olarak açıklanmasıdır. Bu noktada Çin-ABD ikilisinin G2 platformunun taraflarını oluşturdukları ifade edilmektedir. Ancak, G2 oluşumunun diğer G'lerden farklılaşan niteliğine de vurgu yapılır. Yergin'in G2 ile ilişkili olarak yapmış olduğu vurgu, Çin ve ABD arasındaki etkileşime ilişkin bazı noktaları aydınlatması açısından önemlidir. Dünya ölçeğinde birçok alanda iki aktörün önemli etkisinin varlığı, taraflar arasındaki etkileşimin niteliğinin karşılıklı bağımlılık konsepti çerçevesinde ele alınması gerekliliği ve mevcut rekabet konuları bunlardan bazılarıdır. Yergin, Çin ve ABD arasındaki çekişmeyi. Güney Çin Denizi ve Kuşak ve Yol Girişimi başlıklarında ele almaktadır. Tüm bunlar ışığında Yergin çalışmasında öncelikle Güney Çin Denizi'ne ilişkin bir çerçeve çizmektedir. Bu doğrultuda tarihsel süreçteki gelişmelere değinen Yergin, konuyu uluslararası hukuk perspektifinden de ele almaktadır.

Dolayısıyla konunun Çin için önemi ve gelişmeler daha net anlaşılır hale getirilmektedir. Çin'in bölge ile ilişkili önemi ise *Malakka İkilemi* konsepti çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda meselenin enerji boyutu da ön plana çıkmaktadır.

Yergin'in ABD ve Çin arasındaki çekişme konularının bir diğer başlığı Kuşak ve Yol İnisiyatifi kapsamında ele alınmaktadır. Bilindiği üzere Batı'ya gitmek, *Avrasya Kara Köprüsü* olarak da nitelendirilen *Tek Kuşak* anlamına gelmektedir. Bu girişim ise, Çin'in ekonomik gücünü, ilgi ve etkisini Orta Asya, Orta Doğu, Rusya ve Avrupa'ya doğru genişletmesine olanak tanımaktadır. Bu kara bağlantıları aynı zamanda Çin'in ABD donanması ve *Malakka İkilemiyle* ilişkili en büyük stratejik korkularını da bertaraf edebilecektir. "Batı'ya gitmek, Çin'e stratejik bir hinterland ve uluslararası bir alan sağlayacaktır" şeklindeki bir Çinli generalin sözleri bunun göstergelerindedir (Yergin, 2020, s. 74). Bununla birlikte *Tek Yol* olarak nitelendirilen denizcilik inisiyatifi ise, Güneydoğu Asya ve Güney Asya'dan Afrika'ya ve ardından Arap Yarımadası'nı geçerek Akdeniz'e ve Avrupa'ya doğru uzanmaktadır. Çin'in bu alandaki girişimi ise kimi uzmanlarca *İnci Dizisi (String of Pearls)* olarak ifade edilmektedir. Kuşak ve Yol projesinin bu aşamasında girişimin Çin açısından artı ve eksilerini değerlendiren Yergin, üçüncü tarafların ifadeleriyle Pekin'in asıl niyetlerine yönelik tespitlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda, Yergin'in Çin'in Grand Stratejisi olarak nitelendirilen girişim kapsamındaki finansal araçlara ayrı bir yer verdiği göze çarpmaktadır. ABD'yle ticaret savaşlarına değinen Yergin'in çalışmanın bu bölümünde Çin ile ilgili olarak Pekin'in bu girişimle finansal araçları kullanarak *borç tuzağı (debt trap)* yöntemini kullandığını iddia etmesi dikkat çekicidir.

The New Map: Energy, Climate and The Clash of Nations kitabının bir diğer bölümü *Maps of the Middle East (Orta Doğu'nun Haritası)*'dir. Çalışmanın bu kısmı on bir alt başlıktan oluşmaktadır. Orta Doğu'nun haritasıyla ilişkili olarak Yergin, öncelikle bölgedeki güncel gelişmelere değinmekte ve cihadist terör örgütleri ve faaliyetlerinin aktörleri ve etkilerine dikkat çekmektedir. Irak ve Suriye coğrafyasındaki DAESH, bu kapsamda öne çıkarılmaktadır. Bununla birlikte bölgedeki güncel dinamiklerin daha net anlaşılabilirliği için tarihsel süreçteki gelişmelere yer verilmesi kitabın diğer bölümleriyle bağlantı kurulmasını kolaylaştırmaktadır. Bölgedeki değişen dinamiklere karşın halen daha petrol ve doğal gazın oynanmış olduğu başrolün devam ettiği ifade edilmektedir. Ancak bu durum petrol ve doğal gazla ilişkili olarak yeni sorunlarında ortaya çıkmadığı anlamına gelmemektedir. Daha açık bir deyişle Orta Doğu'da elbette sadece sınır haritaları değil, aynı zamanda

petrol ve doğal gaz üretim sahaları, nakil güzergâh ve yolları da değişmiştir. Bu bağlamda Yergin, özellikle 2014'ten itibaren fiyatlardaki düşüşün, petrolün geleceği ile ilgili yeni bir tartışmayı da ateşlediğini iddia etmektedir. Yergin çalışmanın bu bölümünde özellikle bölgedeki kaynakların tükenme süresi ve üretimde pik noktasına ulaşılması konusundaki endişelerine de yer verdiği görülmektedir.

Yergin'in kitabının bir diğer bölümünü *Roadmap (Yol Haritası)* teşkil etmektedir. Çalışmanın bu bölümü ise dört alt başlıktan oluşmaktadır. Yergin bu bölümde öncelikle enerji kaynaklarıyla yakından ilişkili olan ulaşım araçlarına değinmiştir. Bu bağlamda hafif sınıftaki kamyonlar ve binek otomobillerin söz konusu ulaşım araçlarının önemli bir bölümünü teşkil ettiği görülmektedir. Yergin'e göre özellikle otomobillerle ilişkili olarak en önemli gelişmelerden bir tanesi elektrikli araç endüstrisinde meydana gelmektedir. Elektrikli araç endüstrisindeki hareketlenmenin toplam petrol tüketiminin yaklaşık yüzde 20'sini gerçekleştiren bir alanda ortaya çıkması ise dikkat çekicidir. Fosil enerji kaynaklarına ilişkin tartışmaların sürdüğü bir ortamda yaşanan bu gelişme ise yeni bir pazar oluşumu anlamına gelmektedir. Tesla son dönemde bu pazarın öncü aktörlerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Chevrolet ve Nissan ise Tesla'nın elektrikli araç endüstrisindeki ilerlemesini takip eden aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu aşamada Yergin elektrikli araç sektörü ve Tesla'nın kuruluşunun tarihsel süreçteki gelişimine değinmektedir. Ayrıca küresel çapta elektrikli araç talebindeki artışa değinen Yergin, bu durumda bir takım politik yaklaşım ve tercihlerin etkili olduğunu ifade etmektedir. Almanya'da ortaya çıkan dünyaca ünlü otomobil üreticilerinin emisyon skandalları ve anti-dizel düşüncesinin yaygın olarak kabul görmeye başlamasını bu kapsamda değerlendirmek mümkündür. Bununla birlikte büyüyen endüstrinin ileriki dönemlerine ilişkin olumlu ve olumsuz geri dönüşlere iyimser ve kötümser senaryolara şeklinde değinilmiştir. Ayrıca özellikle ulaşım sektöründeki gelişmeler, yapay zekâ kullanımı ve yeni ortaya çıkan faaliyet alanları değinilen konular arasındadır. Dünya çapında yankı uyandıran Uber girişimi bunun örneklerindedir.

Yergin'in kitabının son bölümü *Climate Map (İklim Haritası)* olarak karşımıza çıkmaktadır. Beş alt başlıktan oluşan çalışmanın bu bölümünde ağırlıklı olarak insan yaşamının sürdürülebilirliğinin hayati faktörü çevreyle ilişkili konulara değinilmiştir. İklim, söz konusu konuların başında yer almaktadır. Bu bağlamda Yergin'e göre iklim, yeni enerji haritasının temel belirleyicilerinden biri olacaktır. Ayrıca Yergin bu bölümdeki iklim ile ilgili gelişmelerini *The Quest* ile başladığı

hikâyenin üzerine inşa ettiğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda buz çağı ve küresel iklim sözleşmesi oluşturma girişimleri olarak karşımıza çıkan Paris İklim Anlaşması sürecine çalışmada yer verilmektedir. Bununla birlikte Yergin'in bu konuda dikkat çekici çıkarımlarda bulunduğu görülmektedir. Örneğin yazara göre, dünyanın değişen bir iklime ne kadar hızlı adapte olabileceği ve buna uyum sağlaması gerektiği çerçevesinde ortaya çıkan görüş ayrılıklarının henüz çözülmesinin olası gözükmemektedir. Çünkü Yergin'e göre teoride bu durum Paris Anlaşması ve enerji dönüşümü gibi yapılacak hamlelerle teoride çözüme kavuşturulacakmış izlenimi uyandırır da pratikte durum daha karmaşıktır. Yergin'e göre örneğin, yüz milyonlarca yoksulun ticari enerjiye erişiminin olmadığı Hindistan'da ve Hollanda gibi gelişmiş bir ülkede bu durumun farklı şeyler ifade edecektir. Fakat bu ifade bir takım aktörlerin pratikte ilerleme kaydetmediği anlamına gelmemektedir. Örneğin AB bu alanda önemli girişimlerde bulunan aktörlerin başında yer almaktadır. Birlik bünyesindeki önemli bir girişim olarak nitelendirebileceğimiz *Green Deal* ile ilişkili uygulamaları bu kapsamda ele almak mümkündür. Öyle ki *Green Deal* ile bağlantılı olarak Avrupa Kalkınma Bankası 2022'den itibaren artık doğal gaz projelerini finanse etmeyeceğini ve odağını yenilenebilir enerjiye yönelik gerçekleştireceğini beyan etmiştir. Bu kapsamda özellikle yenilenebilir enerji alanında önemli mesafe kat etmiş olan ve hatta dünya lideri olarak nitelendirebileceğimiz aktör Çin olarak karşımıza çıkmaktadır. Çin'in özellikle yenilenebilir enerji teknolojisindeki ilerlemesi kayda değerdir. Tüm bunlar ışığında Yergin'in 2020 yılında okuyucuların beğenisine sunduğu *The New Map: Energy, Climate and The Clash of Nations* başlıklı kitabı enerji literatüründeki temel başvuru kaynaklarından biri karşımıza çıkmaktadır. Yazarın önceki eserlerinden izler taşıyan bu çalışmasının da diğerleri gibi alana önemli katkı sağlamaktadır.

¹ Yergin, D. (1990). *The prize - The epic quest for oil, money and power*. New York: Simon and Schuster.

² Yergin, D. (2011). *The quest: Energy, security, and the remaking of the modern world*. New York: Penguin Press.

ISSN: 2687-220X

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Araştırma Makaleleri
Research Articles

Küresel Hegemonya, ABD ve COVID-19 Pandemisi: Salgının Küresel Güç Dönüşümü Etkisine İlişkin Bir Analiz

*Global Hegemony, the USA and the COVID-19 Pandemic:
An Analysis of the Effect of the Outbreak on the Global Power
Shifting*

Sertif Demir

Arktik Bilim Diplomasisi ve Türkiye

Arctic Science Diplomacy and Turkey

Ebru Caymaz

International Migration Dynamics in the Context of OECD Countries

OECD Ülkeleri Bağlamında Uluslararası Göç Dinamikleri

*Sinem Dedeoğlu Özkan
Seda Özlü
Dilek Beyazlı*

Europeanisation in the Non-European Union Countries and the Foreign and Security Policies of the Associated States

*Avrupa Birliği Üyesi ve Avrupa Birliği Üyesi Olmayan
Ülkelerin Dış ve Güvenlik Politikalarında Avrupahlaşma*

Erol Kalkan

Kitap İncelemesi
Book Review

Daniel Yergin

The New Map: Energy, Climate and the Clash of Nations

Aml Çağlar Erkan